

קרייתא זו הלולא פורים ע"ש הצרה (בני יששכר אדר ריש מאמר ד. קרן לדוד פורים סוף מ"ט)

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה.

מאי דרוש?

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה ממיתה לחיים לא כל שכן.

אי הכי הלל נמי נימא?

לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה? כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה רב נחמן אמר: קרייתא זו הלילא.

רבא אמר: בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי

אחשוורוש אכתי עבדי אחשוורוש אנן (מגילה יד).

ומהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו?

רבי מאיר אומר: כולה,

רבי יהודה אומר: מאיש יהודי,

רבי יוסי אומר: מאחר הדברים האלה,

רבי שמעון בן יוחאי אומר: מבלילה ההוא (מגילה יט).

עיצוב בנין המקדש: כורש נתן רשות לבנות בימ"ק אך הבניה נעצרה כי לפני השראת השכינה במקדש צריך לדאוג להמליך מלך ולהכרית זרעו של עמלק, וזה נעשה כאן, עמלק – המן, המלך – מרדכי (יערות דבש דף ק:).

משתה אחשוורוש: שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? ... מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו?! אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר? אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים (מגילה יב).

הקב"ה מקדים רפואה למכה, אך כאן מוצאים אנו שהקב"ה מקדיט רפואה עד לזמן החטא, ולא רק קודם המכה (תשע שנים לפני הפור, עשור לפני ה"לחשמיד").

באותו זמן שישראל חוטאים, כבר אז ושתי מסרבת כדי שאסתר תמלוך ותבוא הישועה (פלא יועץ). "ואז לא היו ישראל טובים, שהרי נהנו מסעדתו של אותו רשע, ולא היו ראויים לנס אלא להתחייב כליה ר"ל, ובאותה שעה שמרדו בח' – ריחם והכין הנס הגדול הזה, לחורות נתן בניים משחיתים אפילו בשעה שמשחיתים בניים הם" (דרשות חת"ס, פורים תקצ"ז)

סירוב ושתי: בשם החידושי הרי"ם ז"ל מגור שאמר בצחות: כי בהיות מעשה בושתי, בא אחד לביהמ"ד ושאלו אותו מה נשמע חדשות בשוק? וסיפר להם המאורע בחצר המלך עם הפסק שיצא על ושתי, והשיב השומע בזה"ל... אבל אח"כ כשנעשה הנס ע"י מרדכי ואסתר עם מפלות המן אז נתברר מראש למפרע... והיי רפואה קודם למכה וכן יהי לעתיד במהרה בימינו אמן (ש"ש ק: ש"ז)

תקנת המלך: בעקבות סרוב ושתי, מתקן אחשורוש תקנה, בפרסום גדול. יוצאים שליחים לכל הממלכה לפרסם את דבר המלכות על אשר עשתה ושתי. כל-זה מהוה הכנה, כדי שנבין את מידת מסירות הנפש של אסתר לבוא אל המלך אשר לא קראה, ואשר כל המדינות יודעות שאחת דתה להמית. וכן, הכנה לכך, שישראל לא יתלו תקוותם באסתר, אחותם שבבית המלך.

לקיחת אסתר לארמון: מרדכי ואסתר לא רוצים שאסתר תילקח לארמון. ע"כ אין אסתר מגדת עמה ומולדתה, כדי שאחשורוש לא ידע יחוסה, ולא ירצה לקחתה ורש"י אסתר ב"י אסתר נלקחת להכין רפואה לעם ישראל (אלשיך הקי אסתר ב' א' "...ומה יצא לעת כזאת תגיע אסתר למלכות למען תוכל לרפא לחם...")

בגתן ותרש: מרדכי מציל את מי שחי עם אשתו. ע"י זה יוכן שמרדכי יהיה רשום בספר הזכרונות "ככה יעשה לאיש" "גם הנה העץ אשר עשה הקו למרדכי אשר דבר טוב על המלך".

דברי המן לאשורוש: "אמר רבא ליכא דינע לישנא בישא כהמן (מגילה י"ג): ר"ל כמו שהמן לא ידע שבמה שהלשין למטה, שאם המלך נוגע בכוסו... ומפקי שתא בשה"י ופה"י וכיוצ"ב, הכל היה למעלה לפני הקב"ה מליצה ישרה על ישראל" (רשפי אש, נעסכיטש מגילה).

הסרת טבעת: אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב (מגילה יד).

אגרות ראשונות:

היה הכרח שיהיו הרצים הראשונים, ולא היה יכול אחשורוש לא לאפשר את הריגת שונאי היהודים, אך לאחר שנשלח אין להשיב אלא להפוך. בזכות אגרות ראשונות התברר מי הם שונאינו (קרוך לדוד, פרשת זכור ה', פורים ל"ח מ"א א)

משתה אסתר הראשון: במשתה, אסתר לא מבקשת על עמה וגורמת לדאגת אחשורוש מפני המן. בלילה ההוא נדדה שנת המלך... רבא אמר: ...נפלה ליה מילתא בדעתיה. אמר: מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן דלמא עצה קא שקלי עילויה דהוא גברא למקטליה. הדר אמר: אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודע לי. הדר אמר: דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא פרעתיה משום הכי מימנעי אינשי ולא מגלו לי מיד ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים (מגילה טו):

הכנה העץ לתליית מרדכי.

סירוב אחשורוש להשיב האגרות: רוצים מרדכי ואסתר שיוחזרו האגרות הראשונות ואחשורוש מסרב, כי אין להשיב מה שנחתם בטבעת המלך. בכך לא מתבטל יום זה, כי נשלחו אגרות שניות ונשאר לנו "אשר ישלטו" "ורבים מתיחדים" וכד'.